

Vola sobre el quitrà un polsim groc, un camió deixa la variant i va cap als tubs de metall de la gran Tradema. Allí el fum –vapor d'aigua, segons els tècnics– hi fa una gran bromada. Diuen que un miler de persones –o més– depèn d'aquesta immensa factoria que transforma fusta per fer els *tableros* que poblaran els menjadors de mig país, amagats sota el vernís dels mobles.

Abans la Tradema transformava pins de la comarca, però era una altra època. **Era quan pels mercats corrien tractants de l'estil del vell 'Consel'**. I era quan pels boscos trafeguejaven *arrastradors* com el Francisco de cal Torreta, i picadors com el Riu del Camp del Molí, que llavors la fusta s'arrossegava fora del bosc amb l'energia de les mules i els matxos, i els pins no se serraven amb xerracs automàtics com es fa ara, sinó que eren picats amb destrals. I era quan pels camins s'entaforaven camions com els de Jaume Bosch, que ara viu a l'hospital de Solsona i us podria explicar mil històries sobre camions plens de fusta anant amunt i avall.

Diuen que el vell 'Consel' era petit i tenia els ulls vius, i conten que bo i empresari se'l podia veure sobre la visera del camió, en la ruta del camp de les bigues, al turonet de Sant Magí, rera el seminari, al mateix camp de les bigues on els nens i les iaies anaven a berenar.

Avui, en canvi, els camps de les bigues són enreixats camps de concentració que s'estenen a tocar de les immenses naus de les serradores i que guarden estrangera fusta que arriba de França i d'altres països nòrdics, com és ara Finlàndia.

Bombers

Amb tanta fusta a prop, alguna vegada ha passat que els bombers han hagut de córrer fins a la Tradema. El polsim de la fusta manufacturada té una fàcil encesa, i per causa del foc alguna vegada hi ha hagut algun ensurt a Tradema; però fins ara no se n'ha produït cap de massa tràgic, segons que recorda la memòria (i toquem fusta).

Però els bombers tenen altra feina que estar pendents de Tradema. El darrer any van fer més de tres-centes sortides.

A l'estiu pugen molt les sortides, però la resta de l'any cal fer unes tasques que la gent ignora fins que no els toca. I això és el que expliquen Josep Sánchez, Antoni Chaparro i Ramon Solé, joves bombers professionals destorbats en plena hora somnàmbula de l'havent dinat.

El que dèiem de les sortides és d'allò més

SOLSONINS

QUE EN ARBITRARI PASSEIG
PER LA CIUTAT DE SOLSONA
I SOTA LA LLUM DARRERA
DEL SEGLE XX
AL RECORD O A LA PRESENÇA
HAN VINGUT
DE
NARCÍS CLOTET, QUICO RIU I PERE RIU

